

УДК 811.111'42:821.111

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ *ВІЙНА* В ІДІОДИСКУРСІ ЕРНЕСТА ХЕМІНГУЕЯ

Л.Я. Брославська, канд. філол. наук (Харків)

Стаття присвячена трансформаціям когнітивних ознак концепту *ВІЙНА* в ідіодискурсі Е. Хемінгуея порівняно з американським художнім дискурсом 1920-х – 1960-х років. Варіювання колективного vs індивідуального засвідчене специфікою поняттєвого, образного та ціннісного складників досліджуваного концепту. Поняттєвий складник концепту *ВІЙНА* як носій типової, логічно упорядкованої інформації зазнає кількісних та структурних трансформацій в індивідуальній концептосфері письменника порівняно з однойменним концептом загальноамериканської картини світу, який слугує основою формування індивідуалізованого концепту *ВІЙНА*. Трансформації образно-ціннісного складника концепту *ВІЙНА* в ідіодискурсі Е. Хемінгуея стосуються певних номінативних засобів і частотності їх застосування для об'єктивації характеру військового конфлікту, яка відрізняється від загальноприйнятої в американській МКС. Лінгвокультурний концепт *ВІЙНА* слугує ключовим дискурсотвірним в ідіодискурсі Е. Хемінгуея, що лежить в основі розгортання смислів дискурсу. Для Е. Хемінгуея як представника «втраченого покоління» *ВІЙНА* акумулює мілітарне і трагічне світосприйняття письменника-пацифіста.

Ключові слова: американський художній дискурс, Ернест Хемінгуей, ідіодискурс, когнітивна ознака, концепт *ВІЙНА*, трансформація.

Брославская Л.Я. Индивидуализация концепта *ВОЙНА* в идиодискурсе Эрнеста Хемингуэя. Стаття посвящена трансформаціям когнітивних признаков концепта *ВОЙНА* в идиодискурсе Э. Хемингуэя в сравнении с американским художественным дискурсом 1920-х – 1960-х годов. Варьирование коллективного vs индивидуального подтверждается спецификой понятийного, образного и ценностного компонентов исследуемого концепта. Понятийный компонент концепта *ВОЙНА* как носитель типичной, логично упорядоченной информации подвергается количественным и структурным трансформациям в индивидуальной концептосфере писателя по сравнению с одноименным концептом общеамериканской картины мира, который служит основой формирования индивидуализированного концепта *ВОЙНА*. Трансформации образно-ценностного компонента концепта *ВОЙНА* в идиодискурсе Э. Хемингуэя касаются определенных номинативных средств и частотности их применения для объективации характера военного конфликта, которая отличается от общепринятой в американской ЯКМ. *ВОЙНА* служит ключевым дискурсообразующим лингвокультурным концептом в идиодискурсе Э. Хемингуэя, лежащим в основе развертывания смыслов дискурса. Для Э. Хемингуэя как представителя «потерянного поколения» *ВОЙНА* аккумулирует милитарное и трагическое мироощущение писателя-пацифиста.

Ключевые слова: американский художественный дискурс, идиодискурс, когнитивный признак, концепт *ВОЙНА*, трансформация, Эрнест Хемингуэй.

Broslavskaya L.Ya. Individualization of the concept *WAR* in the individual discourse of Ernest Hemingway. The article focuses on the transformations of the cognitive signs of the concept *WAR* in the individual discourse of E. Hemingway in comparison with the American literary discourse of the 1920s – 1960s. Variation of the collective vs the individual is certified by the specificity of notional, evaluative and image components of the concept. The notional component of the concept *WAR* that contains typical, logically ordered information is a subject of quantitative and structural transformations in the writer's individual conceptual sphere in comparison with the corresponding concept of the American construal of the world, which serves as the basis for the formation of the individualized concept *WAR*. Transformations of the evaluative-image component of the concept *WAR* in the individual discourse of E. Hemingway concern certain nominative means and the frequency of their use for objectifying the nature of a military conflict, which differs from the generally

accepted one in the American language construal of the world. The linguo-cultural concept WAR serves as the key forming discourse concept in the individual discourse of E. Hemingway and underlies the development of discourse meanings. For E. Hemingway as a representative of the «lost generation» WAR accumulates military and tragic attitude of the pacifist-writer.

Key words: American literary discourse, cognitive sign, concept WAR, Ernest Hemingway, individual discourse, transformation.

Індивідуальна концептосфера Е. Хемінгуея втілена у творах письменника та виражена «через усю сукупність індивідуальних мовних засобів», вербалізованих у прямий та непрямий способи [1, с. 181], що надають «творчості неповторного звучання», визначають «її оригінальну форму» [там само].

Необхідність надати концепту особистісні асоціативно-оцінні конотації змушує письменника з особливою ретельністю ставитися до відбору мовних засобів та їх організації в дискурсі для найбільшої відповідності завданням автора, вивчення яких дозволяє визначити особливості формування концептосфери письменника з одного боку, а з другого – зумовлює модифікації в змісті та засобах мовної репрезентації концепту в індивідуальній концептосфері Е. Хемінгуея як системи знань автора, об'єктивованої текстом. Варіювання колективного vs індивідуального засвідчене специфікою поняттєвого, образного, ціннісного складників концепту ВІЙНА в ідіодискурсі Е. Хемінгуея відносного американського художнього дискурсу 1920-х – 1960-х років.

Об'єкт дослідження становить лінгвокультурний концепт ВІЙНА, вербалізований в ідіодискурсі Е. Хемінгуея та американському художньому дискурсі 1920-х – 1960-х років, предметом дослідження вважаємо трансформації концепту ВІЙНА в індивідуальній концептосфері письменника порівняно з однойменним концептом загальноамериканської картини світу. Мета роботи полягає у виявленні специфіки поняттєвого, образного та ціннісного складників досліджуваного концепту. Матеріалом дослідження слугують художні твори Е. Хемінгуея та інших американських авторів, написані у період з 1920-го по 1960-ий роки, що об'єднані в Історичному корпусі американського варіанта англійської мови (The Corpus of Historical American English – COHA). Актуальність роботи визначається тим, що специфіка концепту ВІЙНА, актуалізованого в ідіодискурсі Е. Хемінгуея, розглядається як прояв відмінностей індиві-

дуальної концептосфери автора на тлі відповідного концепту загальноамериканської національної картини світу, втіленої в американському художньому дискурсі 1920-х – 1960-х років.

Трансформації поняттєвого складника концепту ВІЙНА в ідіодискурсі Е. Хемінгуея та унікальності світосприйняття письменника маніфестовані наступним: змістові характеристики концепту вербалізовані дещо скороченим набором номінативних одиниць, що зумовлено індивідуальною концептосферою письменника; у семантиці концепту частотність уживання номінацій концепту ВІЙНА варіюється; оцінний компонент також зазнає трансформації: від амбівалентної оцінки в широкому культурологічному контексті (розуміння ВІЙНИ як «природного стану світу», «неминучого зла» і, водночас, «умови суспільного розвитку» в американській картині світу) до суцільно негативної, зумовленої індивідуальним авторським переосмисленням – ставленням загального засудження як до самого процесу війни, так і до її наслідків.

Зокрема, трансформації семантичних ознак індивідуального щодо колективного національного номінативних просторів концепту ВІЙНА охоплюють певну низку факторів.

• Зміна номінативної щільності концепту в дискурсі письменника. Так, кількісний показник уживання лексеми *war* (n., v.) – імені концепту ВІЙНА, що домінує в американському художньому дискурсі 1920-х – 1960-х років, зменшується в ідіодискурсі Е. Хемінгуея з 23,43% до 15,9%, виводячи на передній план найбільш частотну номінацію *fight* (n., v.) – 55,8%. Лексема *attack* (n., v.) також активується в авторському дискурсі в 3,6 рази більше, а (*armed*) *conflict* (n., v.) – навпаки, майже не застосовується в об'єктивації концепту письменником: 0,11% порівняно з 9,5% в американському художньому дискурсі 1920-х – 1960-х років, що зумовлено приналежністю останнього до суспільно-політичної сфери.

• Зміна набору одиниць ЛСП «War». Інтегральні та диференційні складові ЛСП «War», репрезентовані двома мікрополями «Armed conflict» (гіперсема «стан збройного конфлікту») та «Antagonism» (гіперсема «протистояння») також зазнають модифікацій в ідіодискурсі Е. Хемінгуея: у мікрополі «Antagonism» відсутнє розширення «Business struggle» («суперництво в бізнесі»), а номінативний склад мікрополів та їх розширень представлений значно меншою кількістю номінативних одиниць.

• Специфіка омовлення концепту (ідіостиль). Словарний склад зумовлений художніми принципами, притаманними Е. Хемінгуею – «розмовному» або «лаконічному» ідіостилью, який з одного боку орієнтований на норми усної знижено-розмовної мови, рясніє відступами від літературної мови та максимально наближений за лексичним складом до діалогу (включенням розмовних елементів), а з іншого боку – на письмову форму розмовної мови, коли зведені до мінімуму або повністю відсутні порушення літературної норми.

• Переформатування конфігурації ЛСП «War». Дані семантичного та кількісного аналізів свідчать про те, що частотність уживання номінацій концепту ВІЙНА в ідіодискурсі Е. Хемінгуея у відсотковому співвідношенні від загальної кількості також зазнає трансформацій порівняно з американським художнім дискурсом 1920-х – 1960-х років: найбільш чисельними лексемами семантичного простору концепту ВІЙНА в ідіодискурсі письменника є номінації з семою «військові дії»: *fight, war, attack*; з семою «спортивне змагання» – *fight*; з семою «суперечка» – *fight*. Присутня в ЛСП концепту в американському художньому дискурсі 1920-х – 1960-х років лексема *conflict* (n., v.) з 3,24% стає менш уживаною з показником лише 0,11% та семою «суперечка». Тож, поняттєвий складник концепту ВІЙНА в ідіодискурсі письменника активований доменом МІЛІТАРНЕ (субдоменом ВІЙСЬКОВІ ДІЇ). Наприклад:

The fighting at the front went very badly and they could not take San Gabriele. The fighting on the Bainsizza plateau was over and by the middle of the month the fighting for San Gabriele was about over too /A Farewell to Arms/

• Трансформації когнітивного простору концепту ВІЙНА засвідчують стабільність щодо типів

зв'язків між його компонентами (ідентифікаційні (класифікації, характеристикації) й акціональні (каузативної, контактної дії) базисні схеми, але демонструє відмінності щодо структури.

Зокрема, у слоті ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ відсутній концепт ВІЙСЬКОВА НАУКА, а в слоті АНТАГОНІЗМ – концепт СУПЕРНИЦТВО В БІЗНЕСІ, що зумовлено специфікою стилю (розмовний) та формою творів (усна й мемуарна розповідь) Е. Хемінгуея та загальними принципами художнього дискурсу, а номінації цих концептів належать до відповідних терміносистем – військової науки та науки економіки.

Наявність каузативного зв'язку між концептами СПОРТИВНЕ ЗМАГАННЯ та ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ і концептами СУПЕРЕЧКА та ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ («СР-СПОРТИВНЕ ЗМАГАННЯ / СУПЕРЕЧКА викликає/призводить до FT-наслідки»: наслідки – ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ) на відміну від американського художнього дискурсу 1920-х – 1960-х років говорить про тенденцію письменника до перебільшення наслідків досить мирних подій – спортивних змагань та суперечки, які він вважає такими ж небезпечними, як і війну, бо призводять до вбивства і жертв. З другого боку, автор таким чином констатує природність війни (антагонізму/протистояння) як невід'ємної складової сутності людини.

Звернемо увагу на трансформації образно-ціннісного складника концепту ВІЙНА в ідіодискурсі Е. Хемінгуея, структурованого діапазоном та спектром метафоричної об'єктивації. Аналіз образних засобів об'єктивації концепту дозволяє наблизитися до визначення авторського світогляду, світосприйняття та оцінки творчої індивідуальності письменника [2].

Структуруючи певну послідовність ознак концепту відповідно до їх частотності в ідіодискурсі, отримуємо метафоризовані концептуальні складники вербалізованого досвіду автора, що представлений у художньому дискурсі як вторинна моделююча система, націлена на реалізацію базових категорій цього дискурсу – інформативності, причинності, теми, підтексту, образу персонажа, образу автора, художнього простору та часу, ситуації комунікації [3, с. 35]. Вони зумовлені особистісною мовною свідомістю Е. Хемінгуея, його досвідом

як основою «прототипових ситуацій для формування досвідних гештальтів, емергентних концептів (тобто таких, що виникають безпосередньо зі щоденного практичного досвіду), субкатегоризації та метафоричних концептів» [там само, с. 34].

Варіювання діапазону концептуальних метафор концепту ВІЙНА в ідіодискурсі письменника виявляє стійку тенденцію до зсувів пріоритетів у наборі корелятивних доменів, що лежать в основі досліджуваних метафор, та зміни обсягу метафоричного потенціалу досліджуваного концепту – спектра метафори.

В американському художньому дискурсі 1920-х – 1960-х років корелятивний домен ПОДОРОЖ домінує згідно з канонами художнього жанру, де корелят ПОДОРОЖ визнається базовим концептом метафоричного проектування художнього світу. Найбільш чисельна метафора, активована цим доменом – «ВІЙНА є РУХ» об'єктивує війну як заплановану або незаплановану подорож, яка складається з певних пересувань у просторі (військових дій), ВІЙНА – це певне місце у просторі/місце призначення, що ототожнює мету, до якої йде людина. Наприклад:

“Get out of the country. I wouldn't go to war. I was at the war once in Abyssinia. Nix. Why do you go?” /A Farewell to Arms/

В американському художньому дискурсі 1920-х – 1960-х років значний потенціал має корелятивний домен КОНТЕЙНЕР, який активує онтологічну концептуальну метафору «ВІЙНА є КОНТЕЙНЕР», де ВІЙНА зображена як контейнер, у який можна увійти та з якого можна вийти; контейнер, який можна заповнити вмістом, куди можна зануритися. Наприклад:

I wondered if America really got into the war, if they would close down the major leagues

/A Farewell to Arms/

Корелятивний домен СПОРТ щодо значущості посідає третє місце в обох дискурсах, що свідчить про ідентичність менталітетів – сприйняття війни згідно національно-культурною традицією через концептуальну метафору «ВІЙНА є ГРА», у якій ВІЙНА – це гра, де учасники дотримуються певних правил, грають у різні ігри – граються в заручників, у ворогів; вони перемагають або програють, учасників маркують кольорами та ін. Ця метафо-

ра активує повторювану діяльність, що протиставлена буденному життю як інше буття, що має певну мету, яка проводиться в рамках визначеного простору і часу, за встановленими правилами, що сприяє формуванню громадських груп, які відрізняються від інших особливим зовнішнім виглядом. В ідіодискурсі Е. Хемінгуея метафоричний потенціал цього домену реалізовано удвічі менше в порівнянні з 18,22% в американському художньому дискурсі 1920-х – 1960-х років, що свідчить про значущість феномену війни як культурологічного явища в загальноамериканській картині світу. Наприклад:

You have put many things in abeyance to win a war. If this war is lost all of those things are lost
/For Whom the Bell Toll/

Корелятивний домен ЛЮДИНА також реалізується майже в 2,5 рази менше в дискурсі письменника через концептуальну метафору «ВІЙНА є ЛЮДИНА» (18,11% та 7,07% відповідно), яка більш розгалужена та деталізована в американському художньому дискурсі 1920-х – 1960-х років: ВІЙНА – це вороже налаштована людина з гендерними ознаками жінки, що може завагітніти (внести нову зброю), яка в родині займає місце матері та/або сестри, що має сина та/або брата; вона наділена як певними фізичними здібностями руху й мовлення, здатна виконувати команди, так і фізичними й психологічними вадами: вона сліпа, божевільна, неохайна; вона проявляє ворожість домінуючи, захоплюючи та спустошуючи території, завдаючи болю та шкоди, позбавляючи волі та вбиваючи, тому її потрібно зупинити. Наприклад:

Let him begin to circle and let the fight come
/The Old Man and the Sea/

Зростання метафоричного потенціалу в ідіодискурсі Е. Хемінгуея простежується в корелятивних доменах КУЛЬТУРА, ХАРЧУВАННЯ, ТОРГІВЛЯ – на 4,54%, 5,69%, та 5,85% – 14, 8 та 4 рази відповідно.

Метафоричний потенціал корелятивного домену ХАРЧУВАННЯ в індивідуальних концептуальних метафорах Е. Хемінгуея зростає у 14 разів порівняно з американським художнім дискурсом 1920-х – 1960-х років (6,13% та 0,44% відповідно) метафорами «ВІЙНА є ПРИЙМАННЯ ЇЖИ» та «ВІЙНА є НЕСМАЧНА ЇЖА», які найбільш

яскраво об'єктивують амбівалентність оцінного складника концепту ВІЙНА, експлікуючи природний інстинкт людини до ненависті й знищення через метафору їжі як фізичної потреби. Людина розуміє її отруйність, вона викликає в неї огиду, але незважаючи на це, війни є неминучими, й викоринити війну в принципі неможливо, бо вона є наслідком вроджено-інстинктивної поведінки. На думку Е. Хемінгуея, переможцем на війні стане той, хто першим зрозуміє отруйність їжі – згубність війни. Наприклад:

“There is no thirst like the thirst of battle. Even here, in reserve, I have much thirst”

/The Complete Short Stories/

Метафоричний потенціал корелятивного домену КУЛЬТУРА в ідіодискурсі Е. Хемінгуея зростає майже у 8 разів порівняно американським художнім дискурсом 1920-х – 1960-х років (відповідно з 0,65% до 5,19%) та реалізований концептуальною метафорою «ВІЙНА є ВИСТАВА».

Метафоричний потенціал корелятивного домену ТОРГІВЛЯ в ідіодискурсі Е. Хемінгуея майже в 4 рази вищий (8,02% та 2,17%) та активує концептуальні метафори «ВІЙНА є ТОВАР» та «ВІЙНА є ПРИБУТКОВА СПРАВА», через які письменник формує своє ставлення до питань війни та миру, засуджує цинізм, з яким люди «роблять/виробляють» цей «товар» і заробляють гроші на стражданнях інших.

Реалізація корелятивного домену ФІЗИЧНИЙ ОБ'ЄКТ в ідіодискурсі Е. Хемінгуея несуттєво зменшується (з 2,83% до 1,73%) порівняно з американським художнім дискурсом 1920-х – 1960-х років за рахунок концептуальної метафори «ВІЙНА є ФІЗИЧНИЙ ОБ'ЄКТ».

Концепт ВІЙНА як корелятив концептуальних метафор є одним із найпопулярніших засобів реконструкції будь-якої конфліктної ситуації в різних соціальних сферах діяльності людини, що зумовлено його внутрішньою формою «вести боротьбу» та багатому військовому досвіду, закоріненому у свідомості людства.

Склад спектра метафор концепту ВІЙНА в ідіодискурсі Е. Хемінгуея залишається незмінним – це домени ВІДЧУТТЯ / ПОЧУТТЯ, СПОРТ, ЖИТТЯ, МЕДИЦИНА, ПОЛІТИКА, СОЦІАЛЬНІ СТОСУНКИ, ЕКОНОМІКА, СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА

та ПРИРОДА, але зазнає суттєвих трансформацій щодо ступеню реалізації їх метафоричного потенціалу.

Домен МЕДИЦИНА як референт метафор ВІЙНА в ідіодискурсі Е. Хемінгуея активується майже у 12 разів частіше, ніж в американському художньому дискурсі 1920-х – 1960-х років. Актуальність медичної тематики зумовлена власним досвідом письменника, який він отримав у військовій медицині за часів Першої світової війни. У його творах ВІЙНА – корелятив створює метафори жахливих наслідків війни – поранень та смертей, з якими людина бореться як з ворогом, який атакує. Наприклад:

Scott was lying in bed to conserve his strength for his battle against the disease

/A Moveable Feast/

Метафоричний потенціал актуалізації референтного домену ЖИТТЯ в ідіодискурсі Е. Хемінгуея концептуальною метафорою «ЖИТТЯ є ВІЙНА» також суттєво зростає на 10,94% (пор., 14,81% та 3,87% в американському художньому дискурсі 1920-х – 1960-х років). Життя зображене письменником як небезпечна боротьба людини з іншими людьми та з зовнішнім світом, які руйнують і вбивають людину, тому людина повинна бути хороброю; життєві труднощі – це наче бомбардування, а невдачі – програш у битві. Наприклад:

If people bring so much courage to this world the world has to kill them to break them, so of course it kills them /A Farewell to Arms/

Метафоричний потенціал референтних доменів СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА та ПРИРОДА також зростає в дискурсі Е. Хемінгуея з 2,33% до 5,56% та з 0,78% до 3,7% відповідно, активуючи концептуальні метафори «СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ є ВІЙНА» та «ВОДНА СТИХІЯ є ВІЙНА», що об'єктивують класові протистояння та боротьбу з водною стихією як війну. Наприклад:

“Yes,” said the tall waiter. “Only through the individual can you attack the class

/The First Forty-Nine Stories/

Серед концептуальних метафор ВІЙНИ референтний домен СПОРТ стабільно домінує, суттєво зростаючи в ідіодискурсі Е. Хемінгуея по відношенню до американського художнього дискурсу 1920-х – 1960-х років з 1,55% до 14,81%. Досить

вагома частотність метафори «СПОРТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ є ВІЙНА» в ідіодискурсі письменника об'єктивує ставлення Е. Хемінгуея до спорту: усвідомлюючи жорстокість будь-якого виду спорту, він зображає кориду як боротьбу між ворогами, рибу ловлю як виправдану боротьбу між людиною та рибою, бо вони не є ворогами. Таким чином акцентований гуманістичний підхід до розуміння спорту, де справжній спортсмен змагається чесно, щоб перемогти суперника, а не вбити його. Наприклад:

– *Now I don't give a shit I lost him, David said. I don't care about records. I just thought I did. I'm glad that he's all right and that I'm all right. We aren't enemies /The Old Man and the Sea/*

Щодо метафоризації політичної діяльності термінами війни в ідіодискурсі Е. Хемінгуея потенціал концептуальної метафори «ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ є ВІЙНА» (референтний домен ПОЛІТИКА) лише на 2,36% поступається американському художньому дискурсу 1920-х – 1960-х років.

Метафоричний потенціал метафори «ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ є ВІЙНА» (референтний домен ЕКОНОМІКА) в ідіодискурсі Е. Хемінгуея значно зменшується – на 30,58% (або в п'ять разів).

Метафоричний потенціал референтного домену СОЦІАЛЬНІ СТОСУНКИ, репрезентованого концептуальною метафорою «СУПЕРЕЧКА є ВІЙНА» зменшується на 25,6% (або в 3,8 рази) порівняно з американським художнім дискурсом 1920-х – 1960-х років.

Тож, можемо дійти висновків, що словарний склад номінацій концепту ВІЙНА в ідіодискурсі Е. Хемінгуея вказує на значно звужений тезаурус мови письменника та його орієнтованість на розмовний стиль мовлення: концепт ВІЙНА в ідіодискурсі Е. Хемінгуея експліцитно репрезентований не всім набором номінацій колективного концепту ВІЙНА в американському художньому дискурсі 1920-х – 1960-х років, а переважно лексичними одиницями *fight*, *attack* та *battle* та їх синонімами *combat* (n., v.), *movement* (n.), *operation* (n.), ім'ям індивідуального концепту ВІЙНА в ідіодискурсі є лексема *fight*. Специфічними рисами ідіодискурсу Е. Хемінгуея вважаємо домінування в діапазоні структурних концептуальних метафор домену

ПОДОРОЖ (на відміну від домену КОНТЕЙНЕР в американському художньому дискурсі 1920-х – 1960-х років), звуженість діапазону за рахунок відсутності корелятивних доменів ПРИРОДА, ТЕХНІКА, ТВАРИНА, значне зменшення ступеня реалізації доменів СПОРТ, ЛЮДИНА та ФІЗИЧНИЙ ОБ'ЄКТ, а також значне зростання ступеня реалізації метафоричного потенціалу доменів ХАРЧУВАННЯ, КУЛЬТУРА, ТОРГІВЛЯ. Трансформації спектра концептуальних метафор в ідіодискурсі Е. Хемінгуея головним чином стосуються їх метафоричного потенціалу: зростання або зменшення метафоричного потенціалу референтних доменів концепту ВІЙНА зумовлено індивідуальним світосприйняттям письменника, який витлумачує далеку від ВІЙНИ дійсність у мілітарних термінах, примушуючи читача шукати у творі скритий потаємний смисл – підтекст, який піднімає твір на рівень філософських узагальнень.

До перспектив дослідження відносимо подальше вивчення трансформацій когнітивних властивостей лінгвокультурних концептів в індивідуальній концептосфері особи та в картині світу народу в синхронії і діахронії на матеріалі англійської та інших мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Довганчина Р.Г. Відтворення ідіостиллю Ернеста Гемінгуея в українських та російських перекладах : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / Р.Г. Довганчина. – Київ, 2011. – 221 с.
2. Кубрякова Е.С. Роль человеческого фактора в языке. Язык и порождение речи / Е.С. Кубрякова, А.М. Шахнарович, Л.В. Сахарный – М. : Наука, 1991. – 237 с.
3. Литвинов О.О. Концептуальна метафора англійських номінацій невербальних зорових знаків комунікації / О.О. Литвинов // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Філологія, педагогіка, психологія. – 2014. – Вип. 28. – С. 29–38.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Hemingway E. A Farewell to Arms [Електронний ресурс] / Ernest Hemingway. – Режим доступу : http://www.kkoworld.com/kitablar/Ernest_Hemingway_Elvida_silah_eng.pdf
2. Hemingway E. A Moveable Feast [Електронний ресурс] / Ernest Hemingway. – 203 p. – Режим доступу : <https://>

archive.org/details/moveablefeast00hemi_mxe
 3. Hemingway E. The First Forty-Nine Stories [Електронний ресурс] / Ernest Hemingway. – Режим доступу : <https://archive.org/details/firstfortyninest030256mbp>
 4. Hemingway E. For Whom the Bell Tolls! [Електронний ресурс] / Ernest Hemingway. – Режим доступу : <http://www.rulit.me/author/heminguej-ernest-miller/for-whom-the-bell-tolls-download-free-76953.html>
 5. Hemingway E. Islands in the Stream! [Електронний ресурс] / Ernest Hemingway. – Режим доступу : <http://bookree.org/reader?file=1045663>
 6. Hemingway E. The Complete Short Stories of Ernest Hemingway [Електронний ресурс] / Ernest Hemingway. – 203 p. – Режим доступу : <http://mreadz.com/read270248/p1>
 7. Hemingway E. The Old Man and the Sea! [Електронний ресурс] / Ernest Hemingway. – 127 p. – Режим доступу : http://royallib.com/author/Hemingway_Ernest.html

REFERENCES

- Dovhanchyna, R.H. (2011). *Vidtvorennia idiostyliu Ernesta Hemingveya v ukrayins'kykh ta rosiys'kykh perekladakh. Diss. kand. filol. nauk [Reproduction of Ernest Hemingway's idiostyle in Ukrainian and Russian translations. Cand. philol. sci. diss.]*. Kyiv. 221 p. (in Ukrainian)
- Kubriakova, E.S. (1991). *Rol'chelovecheskoho faktora v yazyke. Yazyk i porozhdenye rechy [Role of the human factor in the language. Language and Speech Production]*. Moscow: Nauka Publ.
- Lytvynov, O.O. (2014). Kontseptual'na metafora anhlomovnykh nominatsiy neverbal'nykh zorovykh znakiv komunikatsiyi [Conceptual metaphor of English nominations of communication non-verbal visual signs]. *Naukovyy visnyk kafedry YUNESKO Kyiv. nats. linhv. un-tu. – Kyiv National Ling. Univ., UNESCO Department Sci. Messenger*, 28, 29–38 (in Ukrainian)